

1. Animals marins

Text narratiu

Abans de llegir...

- Aquest text que ara llegiràs és el primer capítol d'un llibre que es diu *El Pop dels Nou Tentacles*. De què creus que parla aquest llibre?

- Què t'imagines quan llegeixes el títol *La Ciutat del Mar*?

- Qui pot viure en una *ciutat* sota el mar?

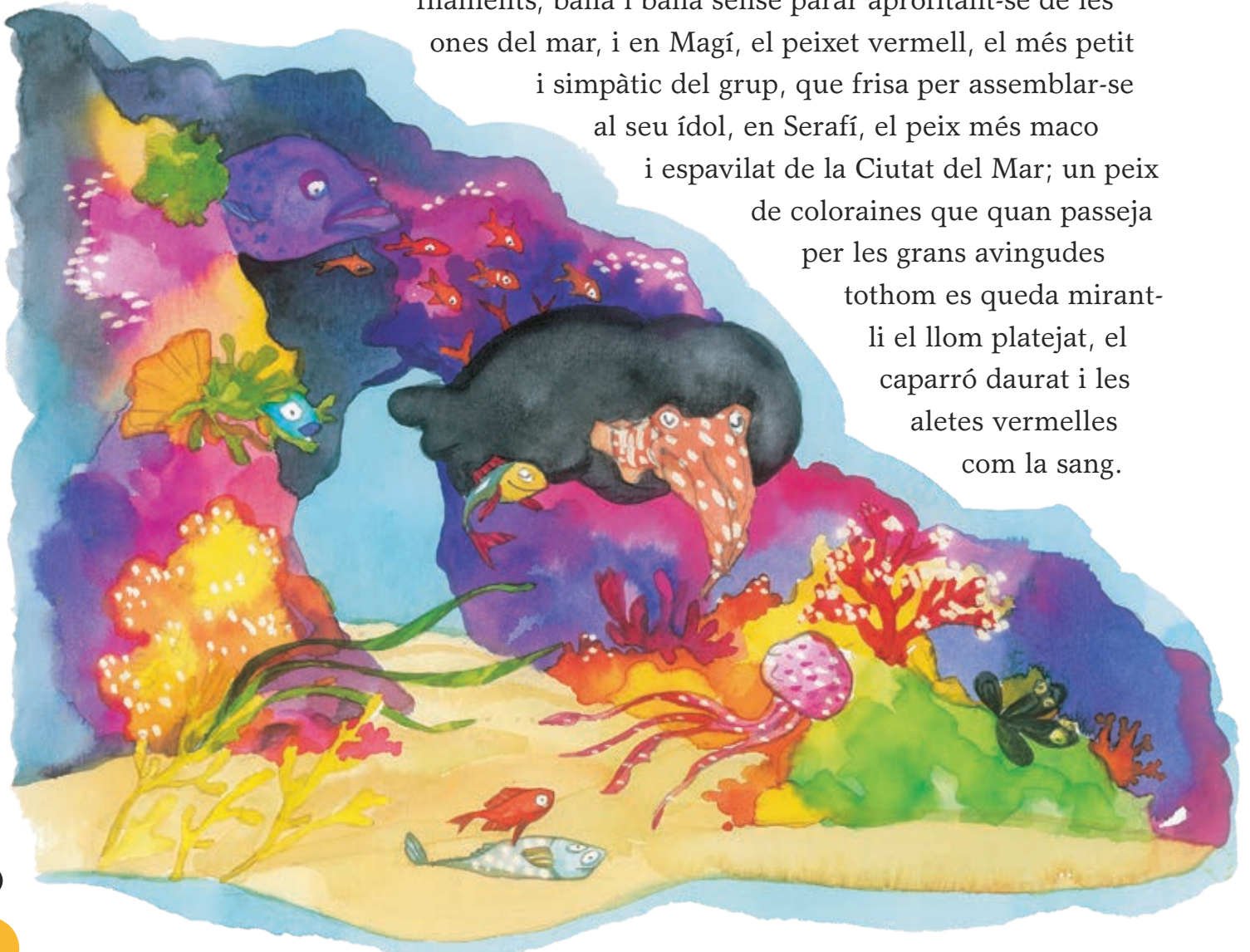
- Quins animals de mar coneixes?

- Tona, Felip, Diana, Magí, Serafí. Aquests noms propis apareixeran en el text. Qui creus que són?

LA CIUTAT DEL MAR

Enlairada a sobre d'una muntanya de corall negre i escarlata i enmig de les aigües profundes i fosques de l'oceà, hi ha una ciutat fantàstica, magnífica. És la Ciutat del Mar. Hi viuen peixos, ostres, alguns musclos i també algun calamar, però aquests hi solen anar de passada o de visita. La ciutat, des de lluny, té una aparença molt especial perquè brilla com el coure i sembla com si el sol s'hi pongués a tota hora.

En una de les múltiples places d'aquesta preciosa ciutat, i repartida per diferents coves que els fan de casa, hi viu una colla formada per cinc amics: la sípia Tona, bromista com ella sola, a qui agrada llançar la seva tinta negra damunt de qualsevol peixet per fer-li la guitza; en Felip, el tímid llenguado, que acostuma a desaparèixer sota la sorra quan té el més petit problema; la medusa Diana, que, gràcies als seus filaments, balla i balla sense parar aprofitant-se de les ones del mar, i en Magí, el peixet vermell, el més petit i simpàtic del grup, que frisa per assemblar-se al seu ídol, en Serafí, el peix més maco i espavilat de la Ciutat del Mar; un peix de coloraines que quan passeja per les grans avingudes tothom es queda mirant-li el llom platejat, el caparró daurat i les aletes vermelles com la sang.

Aquesta història comença un matí que en Serafí estava sol i molt avorrit mirant per la finestra de la seva cova, millor dit, de casa seva. [...] En Serafí pensava què caram podia fer per trobar una mica d'alegria i diversió. La Ciutat del Mar era tan bonica i tan ensopida alhora! Pensa que pensaràs, el pobre Serafí no veia cap sortida a la seva situació.

Mentre rumiava, va recordar-se del seu avi i del grapat d'històries que li solia explicar a l'hora d'anar a dormir. La majoria d'aquestes històries passaven fora dels límits de la Ciutat del Mar. Sempre hi havia tota mena de perills que només un peixet tan espavilat i llest com ell podria vèncer, no sense passar abans serioses dificultats.

En Serafí va prendre una determinació. Aniria a viure una aventura!

TONI VILLALOBOS: *El Pop dels Nou Tentacles*. Barcanova

Activitats

1. Tria la resposta correcta:

- Els habitants de la Ciutat del Mar viuen...

...en cases submarines.

...en coves.

...amagats entre el corall.

- La colla d'amics és formada per...

...la medusa, el llenguado, el peix de coloraines, la sípia i el peix vermell.

...peixos, ostres, musclos i calamars.

...la sípia, el llenguado, la medusa, el peix vermell, el peix maco i espavilat i el peix de coloraines.

- En Serafí...

...és molt feliç a la Ciutat del Mar.

...s'avorreix.

...està sol i no troba la sortida de la seva cova.

2. Completa la graella amb les característiques dels cinc animals marins:

NOM	TIPUS D'ANIMAL	COM ÉS?	QUÈ LI AGRADA FER?
Diana			
		Vermell, petit i simpàtic.	
	Llenguado		
			Llançar la tinta damunt els peixets.
Serafí			

3. Ara, relaciona cada protagonista amb el seu dibuix:

Serafí

Diana

Felip

Magí

Tona

4. Assenyalat els diferents paràgrafs del text i posa títol a cada un.

5. Creus que en Serafí marxarà de la Ciutat del Mar? Per què?

Text expositiu

Abans de llegir...

- Llegeix la primera frase del text. Creus que es tracta d'un conte sobre un catxalot? Per què?

- Saps alguna cosa sobre els catxalots? On viuen? Com es reproduïxen?

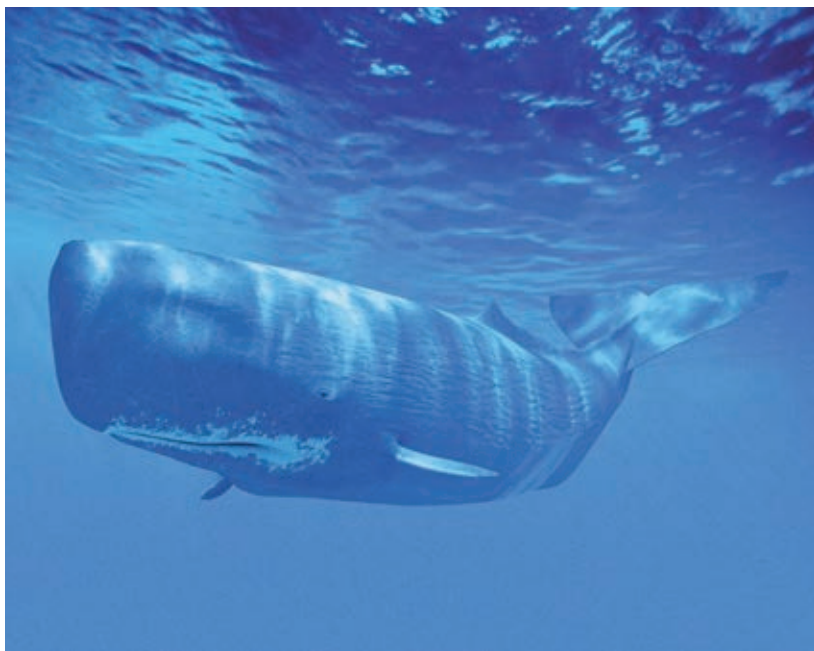
- Subratlla quins d'aquests animals i vegetals creus que formen part de l'alimentació del catxalot:
sardines, pastanagues, pollastres, calamars, gambes, cocodrils

EL CATXALOT

El catxalot és un mamífer que viu al mar i forma part d'una classe d'animals anomenats cetacis. És molt gros: pot arribar a fer 20 metres de llarg. Els mascles són més grossos que les femelles: poden pesar fins a 70 tones, mentre que les femelles només en fan 20.

El catxalot té el cap gros, de forma quadrada. A la mandíbula inferior té unes 50 dents d'uns 15 centímetres, i al damunt del cap, l'espíacle o sortida d'aire. Ha de respirar aire, perquè és un mamífer. És de color gris fosc amb el llom més clar. Damunt l'esquena té una filera de geps en comptes d'aleta dorsal. De vegades a la pell hi té cicatrius causades per altres animals.

Podem trobar catxalots a tots els oceans del món. Són animals a qui agrada viure formant grups. D'una banda, hi ha grups de mascles i, de l'altra, grups de femelles i cries. Un grup de mascles protegeix un grup de femelles durant l'època de reproducció.

La gestació d'un catxalot dura quinze mesos. Les cries, que viuen amb les mares, s'al·leten fins que tenen dos anys i encara no tenen dents.

Per alimentar-se, aquests grans cetacis mengen altres animals marins: calamars, pops, peixos i gambes. Moltes vegades s'han de submergir a gran profunditat per capturar les seves preses. Sort que poden passar més d'una hora sense sortir a la superfície per respirar!

Activitats

1. Marca amb una V les frases verdaderes i amb una F les falses:

- La gestació dels catxalots dura més d'un any.
- Els catxalots són peixos, com els taurons.
- Els catxalots viuen sols.
- Una cria de catxalot d'un any s'alimenta de la llet de la mare.

2. Per què se submergeixen a molta fondària els catxalots?

- Perquè els agrada molt nedar.
- Perquè, com que són peixos, es troben sempre al fons del mar.
- Perquè troben menjar a les profunditats del mar.

3. Si un catxalot pesa 50 tones, és un mascle o una femella? Com ho saps?

4. Completa aquest esquema sobre els catxalots amb les paraules que tens a continuació:

espiracle, calamars, profunditat, mascles, peixos, quinze, mamífer, pops, cetacis, les femelles, grups, reproducció, dents, gris fosc, gran, gambes, llom

EL CATXALOT	Descripció	• És un _____ del grup dels _____.• És de mida _____.• Té la pell de color _____ i el _____ més clar.• Al seu cap té una sortida d'aire anomenada _____.
	Alimentació	• Menja quatre tipus [_____, _____, _____, _____] d'animals marins• Se'ls menja amb l'ajuda de les seves _____.• Per trobar l'aliment, se submergeix a molta _____.
	Costums	• Normalment, viuen units en _____, separats segons el sexe.• Les cries viuen amb _____.• Els _____ protegeixen les femelles i les cries en època de _____.• L'embaràs dura _____ mesos.

Notícia

LES MEDUSES ES CONCENTREN A LES PLATGES DE BARCELONA, ROSES I SALOU

BARCELONA

Les platges de Barcelona, el Garraf i Castelldefels, el golf de Roses i Salou són els punts de més concentració de meduses de tota la costa catalana. L'Institut de Ciències del Mar (ICM) assegura que cada estiu es localitzen al litoral català uns 300 bancs d'aquests animals poc desitjats pels banyistes i que una quarta part d'aquests grups de meduses es descobreixen precisament en aquestes platges.

Aquests organismes marins urticants són ja un clàssic de les vacances d'estiu. Segons les dades de l'ICM, es localitzen una mitjana de gairebé tres eixams diaris a les costes catalanes. Per això, en els últims cinc anys, els serveis de la Creu Roja han atès entre 17.000 i 22.000 afectats per picades de meduses. No obstant això, l'expert de l'ICM Josep Maria Gili assegura que aquesta xifra «és només la meitat de les incidències reals», ja que no tots els banyistes demanen assistència mèdica.

El Periódico
(text adaptat)

Activitats

1. Explica el títol de la notícia amb paraules teves.

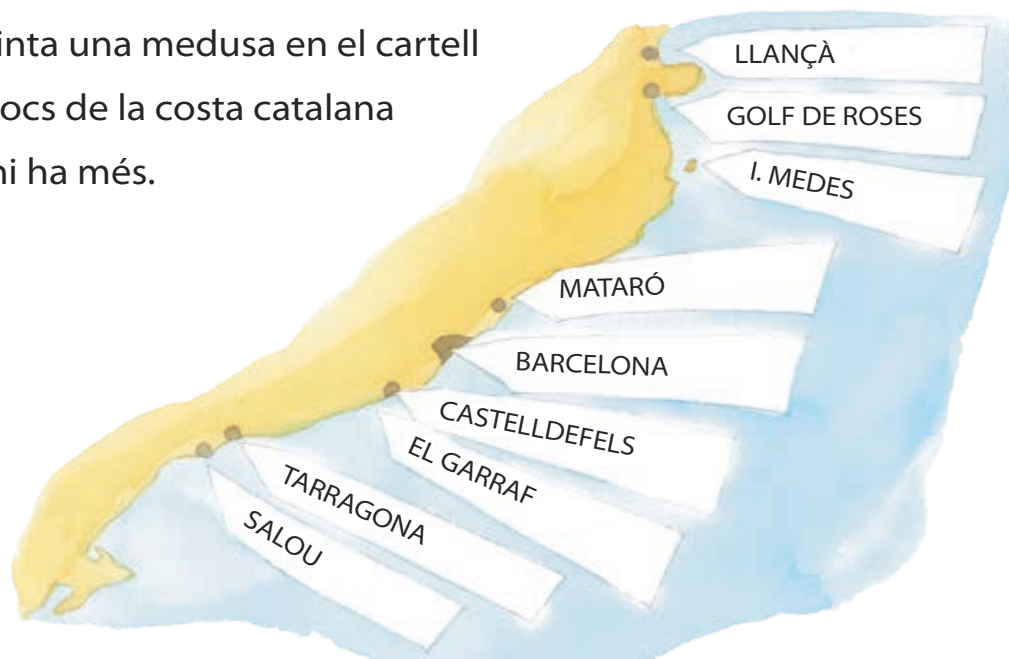
2. Completa aquesta graella amb la informació que dona la notícia:

Qui són les protagonistes?	
Què passa?	
On passa?	
Quan passa?	

3. Respon aquestes preguntes:

- Què és un eixam de meduses?
- Què vol dir que les meduses són urticants?

4. Pinta una medusa en el cartell dels llocs de la costa catalana on n'hi ha més.

Poesia

Capbussons

Medusa de seda fina,
ballarina,
transparent i preciosa,
mandrosa;
llargues cintes de colors,

blau, maragda, groc, carmí,
l'acompanyen pel camí:
quan navega l'aigua clara
sembla l'arc de Sant Martí.

OLGA XIRINACS: *Cavall de mar*
(fragment). Barcanova

Activitats

1. Segons l'autora, a què s'assembla la medusa?

- Teixit: _____
- Ofici: _____
- Fenomen natural: _____
- Què tenen en comú amb la medusa? _____

2. Com és la medusa segons el poema?

3. A què es refereix l'autora quan parla de les cintes de colors?

4. Creus que a Olga Xirinacs li agraden les meduses? Per què?

Avaluació

1. En aquesta unitat has llegit dos textos sobre les meduses. Quin tipus de textos són? _____

2. Es parla igual de les meduses en els dos textos? _____

3. Penses el mateix sobre les meduses després de llegir la notícia que després de llegir el poema? _____

4. En el text «La Ciutat del Mar» també hi apareix una medusa. Amb quin dels dos textos que acabes de comentar podries relacionar la medusa Diana? Per què?

5. Quins dels quatre textos et serviren per fer un treball de Coneixement del medi? Per què?

6. Quin dels textos t'ha agradat més? Explica per què.

Bibliografia

TONI VILLALOBOS: *El Pop dels Nou Tentacles*. Barcelona, Barcanova, «Sopa de Llibres», Sèrie Taronja 81, 2002

D'aquest llibre, n'hem tret la lectura *La Ciutat del Mar*, que has llegit al principi de la unitat. Com veus, el llibre al qual pertany aquest fragment es diu *El Pop dels Nou Tentacles*, però aquest personatge no surt en el text que has llegit. Qui creus que deu ser? Quin paper deu tenir en la història d'en Serafí i els seus amics?

GEORGIA PRITCHETT: *Wilf, combat el pirata*. Barcelona, Barcanova, 2018

Wilf, el protagonista d'aquestes històries, és un nen que es preocupa per tot; per superar les seves pors, dibuixa en un quadern. No ajuda gens que l'home més malvat del món visqui a la casa del costat! I es diu Alan. L'Alan s'ha fet pirata. I té un munt de plans piratejadors malèvols. I en Wilf és l'únic que pot parar-li els peus.

GIANNI RODARI: *Les ensepegades de l'Àlícia Paf*. Barcelona, Barcanova, «Pluja de llibres», 2018

En aquest llibre, Gianni Rodari ens explica les divertides i fantàstiques aventures de l'Àlícia, una nena que tant pot caure dins un pastís com volar en una bombolla de sabó. I en un dels contes s'enamora del mar i, provant de convertir-se en peix, va a parar dins una petxina, on es troba molt i molt bé.